Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Santa Maria Claret

Sant Fruitós de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Claret. Parròquia de Santa Maria de Claret. s/n (08272 Sant Fruitós de Bages)

Coordenades:

Latitud:	41.77642
Longitud:	1.86075
UTM Est (X):	405320
UTM Nord (Y):	4625580

Classificació

Número de fitxa	08213-40
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Romànic
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	CC.AA. Nº08 de Sant Fruitós de Bages
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic. C/Santa Maria, 1 (08500 Vic)
Autoria de la fitxa	Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa:	dt., 27/09/2005 - 02:00

Descripció

Aquesta antiga parròquia de Sant Fruitós, que comptà amb una sagrera i vila als voltants, anà perdent importància, i a partir del segle XVII es veié absorbida i oblidada per la veïna església de Santa Anna, que fou aixecada a tramuntana de l'antiga de Santa Maria, anul·lant-la visualment. Actualment l'església de Santa Maria de Claret es tracta d'una construcció romànica, aixecada segurament al segle XII, sobre les restes d'una altra església més antiga, possiblement pre-romànica. L'edifici consta d'una nau rectangular, que s'eixampla a mesura que s'acosta a l'absis, el qual s'obre a llevant de forma semicircular. La nau principal es cobreix amb una volta de canó força estreta, i l'absis es cobreix amb una volta de quart d'esfera. Al centre de la capçalera hi ha una finestra de doble esqueixada rematada amb un arc de mig punt fet amb petites dovelles. L'aparell de l'església és format per carreus de pedra quadrangulars i rectangulars disposats de forma molt ordenada creant un parament llis interior i exteriorment. Tant els murs de la nau com els de l'absis, fins la reforma del 1979 eren sobrealçats, procedint després de la restauració a rebaixar-los. A l'extrem inicial del mur de migdia s'aixeca un massís campanar de torre de planta quadrangular. Aquesta torre fou adossada a la nau de l'església posteriorment i és feta amb carreus de pedra quadrats de proporcions bastant més grans que els del temple. Aquest campanar es cobreix amb una teulada de quatre vessants, i sobre a la part superior amb dues espitlleres. A la part superior, sota la teulada, s'obren vuit obertures rectangulars que no s'abessonen. Al mur de migdia de l'església hi ha oberta una porta emmarcada per grosses dovelles. Aquest portal permet l'accés a l'interior del recinte, i malgrat ocupar l'espai de la porta original, l'actual fou afegida posteriorment, segurament durant alguna reforma duta a terme al segle XVII. Al cantó esquerre de la porta, a tocar de les dovelles s'ubica una finestra de doble esqueixada, rematada a la part superior per un arc apuntat fet amb petites dovelles, actualment molt malmeses. Abans de la restauració encara s'hi podia trobar prop de la finestra primitiva, un altre finestral rectangular que desaparegué en rebaixar els murs de la nau. D'altra banda, cal tenir en compte que al construir el campanar, s'escapçà una altra finestra oberta en aquest mur, de la qual només es conserva la part superior. El mur frontal de ponent, conserva una porta tapiada, coetània a la construcció del temple, i a la part superior hi ha una finestra cruciforme molt deformada. El mur que tanca la nau pel cantó i de tramuntana no és visible , ja que es troba adossada l'església de Santa Anna, la qual es comunica amb l'església de Santa Maria mitjançant una porta oberta modernament al final de la nau. Interiorment, durant la restauració fou eliminat l'arrebossat interior que cobria el parament. L'arc d'obertura de l'absis és de mig punt adovellat, i és precedit per un ressalt que fa la degradació amb la nau. En observar el temple exteriorment, hom no es pot imaginar una volta tan estreta, que s'explica en part per la gruixària dels murs i la llargada de la nau.

Observacions:

L'any 1930 s'arranjà el paviment del temple i es descobriren els vestigis d'una construcció subterrània que es considerà la cripta de l'església romànica. L'any 1982 els Amics de l'Art Romànic realitzaren una excavació que netejà i posà al descobert aquelles restes. Arqueològicament correspon a una petita construcció d'època pre-romànica, que es troba sota la nau romànica i que manté la mateixa orientació. L'absis descobert és semicircular i presenta una finestreta de doble esqueixada. L'alçada conservada de les parets és de només 1,50 m. El paredat és realitzat amb carreus de mida petita col·locats amb poca cura. No se sap quina fou la funcionalitat d'aquesta construcció. Hi ha qui la considera una església pre-romànica i qui, en canvi, no descarta la possibilitat que sigui una cripta, com ja es pensà quan es localitzà per primera vegada. Val a dir que durant l'excavació es trobà ceràmica, vidre, un fust de columna i el tenant d'un altar, col·locat al centre de l'absis. DAURA, GALOBART, PIÑERO (1985: 269)

Història

El lloc de Claret apareix citat ja al 1037, però de l'església de Santa Maria de Claret tenim notícia de la seva existència el 1086, quan s'esmenta com una afrontació d'uns béns situats a Sant Jaume d'Olzinelles. Si

tardana és l'aparició d'aquesta església també ho és la del terme de Claret, que no apareix fins el 1079 quan es fa referència a una via que va fins Claret. Les notícies més interessants apareixen al segle XII. L'any 1130 es fa una donació d'un alou situat a Claret, les cases del qual es troben dins la sagrera que l'envolta. BENET (1985:208) Efectivament entorn de l'església es formà una sagrera, documentada ja el 1130, que després es convertí en vila fortificada. La funció parroquial l'adquirí abans del 1154, quan apareix com a parròquia de Claret. AA.DD. (1984:441) A finals del segle XII es fa donació de l'església de Santa Maria de Claret a Sant Benet de Bages. Això es fa amb dos documents. El primer de 1182, Bertran, amb consentiment del seu germà Pere, dóna al monestir de Sant Benet de Bages i a Ponç, abat, la part que tenia a la vila de Claret i a l'església de dita vila. L'altre, dos any més tard, és la donació que fa el germà esmentat, aquí anomenat Pere de Claret, també a Sant Benet de Bages del seu honor a la vila, amb l'església de Santa Maria, que els seus avantpassats havien fundat. Mentre, l'abat de Sant Benet, acceptava el dit Pere com a monjo. BENET (1985:208) Amb aquestes dues donacions Sant Benet esdevenia propietari de l'església i la sagrera de Santa Maria de Claret. La cronologia de la donació, fa pensar a Benet, que la fundació de l'església fou privada i s'hauria dut a terme vora el 1037. BENET (1985:208) Un altre aspecte interessant del document són les afrontacions de l'església. A sol ixent amb l'alou de Sant Benet al lloc anomenat Pozol, i amb el camí públic de migdia i amb la parròquia de Sant Fruitós. A ponent amb l'alou de Santa Maria de l'Estany i amb la vila de Santpedor, i a tramuntana amb el terme de Santpedor i Sallent. Aquesta mateixos termes deurien ser els de l'església de Santa Anna, fundada al segle XVIII a tocar de la de Santa Maria, i que en ser administrada per gent de Santpedor i ser patrona de Santpedor, degué portar, en refer-se el límits arran de la creació dels municipis actuals a partir del 1833, a una rectificació d'una manera salomònica, fent passar la línia de divisió pel mig, de tal manera que l'església de Santa Maria restava dins del terme de Sant Fruitós, i la de Santa Anna al de Santpedor. Depenent de la parròquia de Santa Maria de Claret, restava la desapareguda capella de Sant Salvador de Claret. La possessió de les funcions parroquials no fou pacífica, ja que s'hagué de lluitar contra la intromissió episcopal; així el 1281 un representant del monestir hagué d'apel·lar a la seu apostòlica contra una sentència del vicari general de Vic sobre el dret de patronatge que tenia el monestir a Santa Maria de Claret. És possible que la sentència li fos desfavorable, ja que la segle XVIII depenia de la Seu de Manresa, i a l'arxiu de Sant Benet no es troba cap provisió de la rectoria. AA.DD. (2003:442) La funció parroquial la mantingué fins al segle XV, i al segle XVI fou unida a Santa Maria de Joncadella, com a sufragània, però mantenint el cementiri i les fonts baptismals fins el 1724. Entre els anys 1762 i 1769 es construí la veïna església de Santa Anna adossada a Santa Maria, tot traslladant el seu culte de l'antiga església de Sant Salvador de Claret, situada més a migdia. La gran església de Santa Anna, féu que la devoció dels santpedorencs s'inclinés cap a ella, deixant abandonada l'església de Santa Maria. Un capbreu del segle XVIII declarava encara l'existència de tres cases depenents de Claret, eren els masos de Can Feixes, el mas Torra i el mas Martí . PLANS I MAESTRA (2003: 125) A partir del 1979 s'inicià la restauració de l'església de Santa Maria que li retornà la fesonomia perduda per algunes reformes, recuperant el prestigi antic.

Bibliografia

DAURA, A.; GALOBART, J. (1982). L'arqueologia al Bages. Les Fonts nº 5. Quaderns de Divulgació i recerca. Col·legi de Doctors i Llicenciats. SANCHEZ I CAMPOY, E. (1984). Troballes arqueològiques a l'autopista de Manresa. CECB. Manresa.